

"תערוכות בתל-אביב" / הארץ / 2.6.61 / תע' יחיד / גלריה "ישראל" / תל-אביב

כדי לחדור כהלכה לאופי יצירתו של מיכאל ארגוב, כדאי לעקוב אחרי התפתחותה לפחות מאז תערוכת היחיד של ארגוב בבית דיזנגוף לפני כשבע שנים. ארגוב הופיע אז בסדרת דוממים, נופים ובעיקר עירומים, שאפשר היה להבחין בהם, כבר אז, את נטיותיו האישיות. ארגוב לא התעניין מעולם בפרשנות לנושא, שאינה ציורית בלעדית. לשון אחרת, פרשנותו של ארגוב לנושא היתה אז, והיא היום, העברה צורנית-צבעונית ולא ספרותית ואפילו התוכן מופיע רק כאפשרות צורנית-צבעונית. לגבי ארגוב, מהווה המציאות החיצונית מציאות של צורות, החייבת להיות מועברת לכד המצויר ע"י בנייה של יחסי צורה וצבע ועריכתם ביחידה פלסטית ציורית. אם באותה תערוכה שנערכה בבית דיזנגוף, הועברו אותם יחסי צורה-צבע דרך פריזמה פיגורטיבית, הרי גם אז היוו הדמויות הפיגורטיביות מעין אמתלה להרפתקת בנייה של מערך צורני. ארגוב, שבלי ספק הבחין בכך, נוכח שאין לו כל צורך באמתלה הפיגורטיבית, מאחר שאינה מהותית לעצם ציורו. באורח טבעי לחלוטין, החל ארגוב להתרחק מהפיגורטיבי ועבר דרך ציורי דוממים ונופים לעבר מערך מופשט לגמרי. במערך מופשט זה הרכיב, כאילו מחדש, את הגורמים הצבעוניים והצורניים המופיעים בנוף ובדומם, וממילא גם בדמות.

בתערוכת היחיד שערך ארגוב בביתן "הלנה רובינשטיין", אפשר היה לראות תוצאות ברוכות של מעבר זה למופשט-בונה. צורת הבניין הטבעית ביותר, בציור של היום, נבחרה ע"י ארגוב כמדיום שדרכו יועבר המבנה הציורי. השימוש באלמנטים מלבניים מאפשר דיוק ונותן אפשרות להפיכת צבעים תוך כדי זהותם עם הצורה הבונה. כאמור, מאפשרת דרך זו בניית מערך מדויק, אך בדיוק זה קיימת גם סכנה ברורה. זוהי הסכנה שלתוכה נקלעים לעיתים תכופות אותם הציירים העוסקים באבסטרקט גיאומטרי. נוצר כאן לעיתים בידוד מוחלט מהצמיחה והשינוי המתמיד, העושים את הציור השלכה של החיים עצמם. בידוד כזה עלול להפוך את הציור למערך צורני מדויק ומוחלט, אך בעל ערך דקורטיבי גרידא.

תערוכתו הנוכחית של ארגוב, בגלריה "ישראל", מוכיחה שארגוב עקף גם סכנה זו בלי לוותר על המבנה המדויק. טכניקת הבניין של ארגוב מושתתת על המשטח ועל הכתם, ההופך את עצמו לתת־משטח. הכתם, או תת־המשטח, מופיע בשתי גרסות טכניות שונות: האחת היא משטח צבעוני רגיל, המוגדר ע"י הצבע ללא קווי־מתאר, והשנייה כמשטח המתהווה ע"י שינוי בטקטורה המצוירת. הגרסה השנייה היא חדשה יחסית בארץ, ונעשית לא ע"י שינוי צבעוני של הכתם, אלא ע"י הנחת משטח חלק על גבי משטח באותו הצבע, אך בעל טקטורה שונה. חיבור תת־משטחים כאלה, השונים זה מזה בטקטורה, מאפשר לארגוב לבנות משטח חד־צבעוני גדול, בלי לשבור את קצב הנחת הכתמים הצבעוניים שמחוץ למשטח.

הקומפוזיציה ככלל מראה נטייה ברוכה למערך אלכסוני. מהווה כאן משטח חד־צבעוני, מעובד בתת־משטחים השונים זה מזה טקטורלית, ואילו הפינות הנותרות נותנות, בדרך הצבע, הצדקה והשלמה למשטח האלכסוני.

אפשר לנסות להבין את ציורו של ארגוב כציור נופים, כל זמן שאין המסתכל מנסה להכיר בציורים אלה נופים המוכרים לו מקודם, אלא נופים טבעיים שקיים בהם אותו ההיגיון הבנייני שבטבע.